

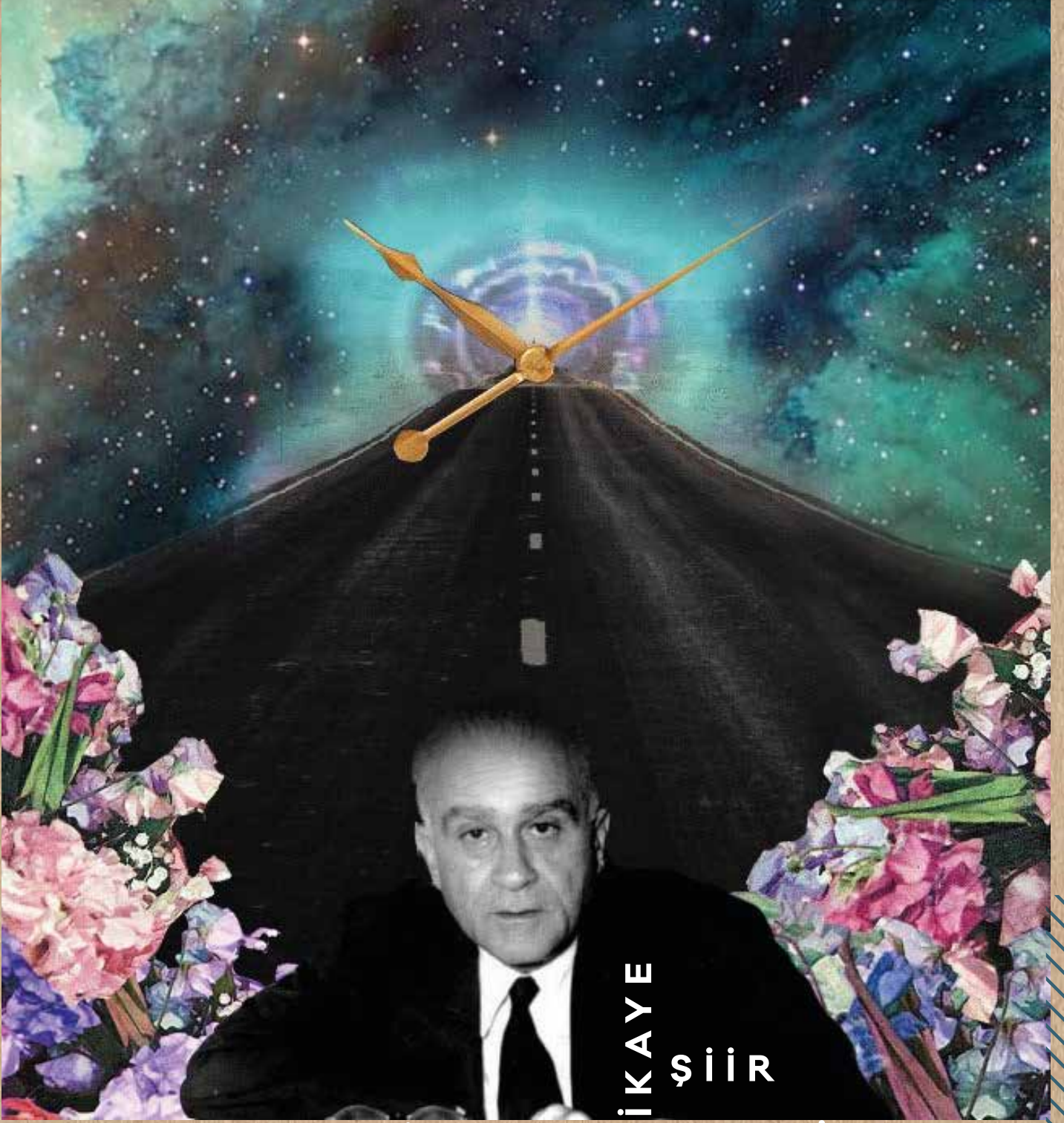
GELİŞİM

RÜZGAR

ESKİŞEHİR
GELİŞİM OKULLARI

3. SAYI

İKAYE
ŞİİR

EN ÇOK SATAN KİTAPLAR İ EDEBİYAT
YAZARLAR

ZAMANIN İKİ YÜZÜ

Zaman nedir? Bizi değiştiren ve devinimin devamlılığını sağlayan bir süreklilik midir? Madde oluşmadan önce de var olmuş muydu? Bu sorular, her insanın her an saatine göz atmasına ve birbirlerine zamanı söylemelerine rağmen hiçbir insanın tam anlamıyla cevaplayamadığı sorulardan bazılarıdır. İnsanlık tarihinin başından beri neslimiz bu kavramın neden var olduğu ve bizi nasıl etkilediği ile meşgul olmuştur. Her çağdan farklı bir düşünür zamanı kendi dönemine ve kendi düşüncelerine göre yorumlamıştır. Aristoteles, Augustinus, Einstein ve daha niceleri bu konu üzerinde çalışmalar ve düşünceler öne sürmüştür. Sahi ya, nedir bu zaman denilen kavram?

Zamanın birçok farklı algısı söz konusudur. Zaman algısı ise kişinin bir olayın zamanının ölçmesi için yararlandığı öznel deneyimlerin sonucudur. Biliyorum, bu tanımdan bir sonuç çıkartamadınız ve kafanızda birçok soru işareti var. O zaman kolaylaştıralım, ben bu algıları kendi bakış açımdan ve araştırmalarımın yararlanarak iki büyük kategoride birleştirdim. Bilimsel ve duygusal zaman algısı. Öyleyse gelin inceleyelim bu bakış açılarını...

Bilimsel anlamda zaman dediğimizde bu konuda çalışmalar yapan düşünür ve bilim insanlarına bakabiliriz. Tabii ki, bu zaman kavramı insanların bulunduğu döneme ve o zamanki hâkim düşünce yapısından büyük ölçüde etkilenmiştir. O zaman öncelikle Aristoteles'in zaman görüşüne ve düşüncelerine bakalım. Aristo, İlk Çağ'da yaşamış ve birçok bilim dalı hakkında görüş ortaya koymuştur. Onun zaman görüşünde ise değişiklik ve devinim hakimdir. Her şeyin sabit kaldığı ve değişim olmadığı bir yerde zamandan bahsetmek mümkün müdür? Ayrıca Aristoteles için zamanı anlayabilmek için şimdiki zamana da bakmak gerekir. Şimdiki zaman ona göre geçmiş ile gelecek arasında bir köprüdür ve değişimle aynı olmasa da bağımsız değildir çünkü değişimin olmadığı yerde zaman da mümkün olamaz ve insan ancak değişimin farkında oldukça zamanı algılayabilir. Yani kısaca Aristo için zaman, değişimle birlikte var olan bir olgudur ve geçmiş ile gelecek arasında şimdiki zamanı bir köprü olarak görür. Fakat erken dönem Orta Çağ düşünürü Augustinus için zaman Aristo'nunkinden çok da farklı olmasa da farklıdır. Augustinus'un zaman anlayışı, o zamanki döneme hâkim olan yoktan var olma fikrinin etkisinde büyük ölçüde kalmıştır. Ona göre her şey bir Tanrı'nın eseridir ve zaman da bu yaratılanlar arasında yer alır. Haliyle zaman yaratılmadan önce zamandan bahsetmek mümkün değildir onun fikirlerine göre. Augustinus; geçmiş zamanın geçip gittiğini, gelecek zamanında henüz var olmadığını yani ikisinin de olmadığını ama şimdiki zaman olarak var olduklarını söyler. Geçmiş zaman bir anı, şimdiki zaman anlık, gelecek zaman ise beklenti olarak vardır, düşüncesini söyler. Yani Augustinus'a göre zaman Tanrı tarafından yaratılıp insan zihninde anı, anlık ve beklenti gibi kavramlara bölünür.

Günümüze biraz daha yaklaştığımızda ise Einstein'ın görecelilik kuramı ortaya çıkar ve şu anda zaman için kabul ettiğimiz en genel kuramdır. Görecelilik kuramı, bütün insanlığın zaman algısını alt üst etmekle kalmayıp hala kafamızı karıştırmaya devam etmektedir. Peki nedir bu kuram? Görecelilik kanunu, aslında zamanın izafi yani değişken olduğunu göstermektedir. İşte bu yüzden bu konuya farklı paragraf açma ihtiyacı hissettim çünkü Aristo ve Augustinus zamanın değişken değil her yerde aynı olduğunu öne sürmüştü. Einstein, zamanın kütle çekimine ve hıza bağlı olarak değişeceğini söylemiştir. Örneğin eğer ki mümkün olsa ve ışık hızına (yaklaşık 300.000 km/sn) yakın hızlarda uzayda seyahat ederseniz zaman sizin için yavaş akmaya başlar. Veyahut çok büyük bir kütlenin, kara delik gibi, yakınında bulunursanız da zaman sizin için yavaşlar. Ve bunu örneklendirmek için İkizler Paradoksunu öne sürmüştür Einstein. Tek yumurta ikizlerini düşünün. Bunlardan birini uzayda ışık hızında seyahat ettirip dünyaya geri getirirsek seyahat eden için zaman yavaş aktığından kardeşi ondan yaşlı görünecektir. Yani zaman ışık hızında seyahat eden kişi için dünyadakinden yavaş akmıştır.

Bunu da Einstein uzayın bükülebilir olmasına bağlıyor. Uzay bükülebilir olduğu için zaman da bükülebilir ama biz şu anda zamanın değişkenliğini ele alıyoruz. Bu kuram herkes tarafından kabul edilen ve birçok deneyle kanıtlanan bir kuram olmuştur ilerleyen zamanlarda. Yani sonuç olarak, Einstein günümüzde bile zaman konusundaki en büyük devrimlerden birine imza atmıştır ve günümüzde yürütülen araştırmalara önyak olmuştur.

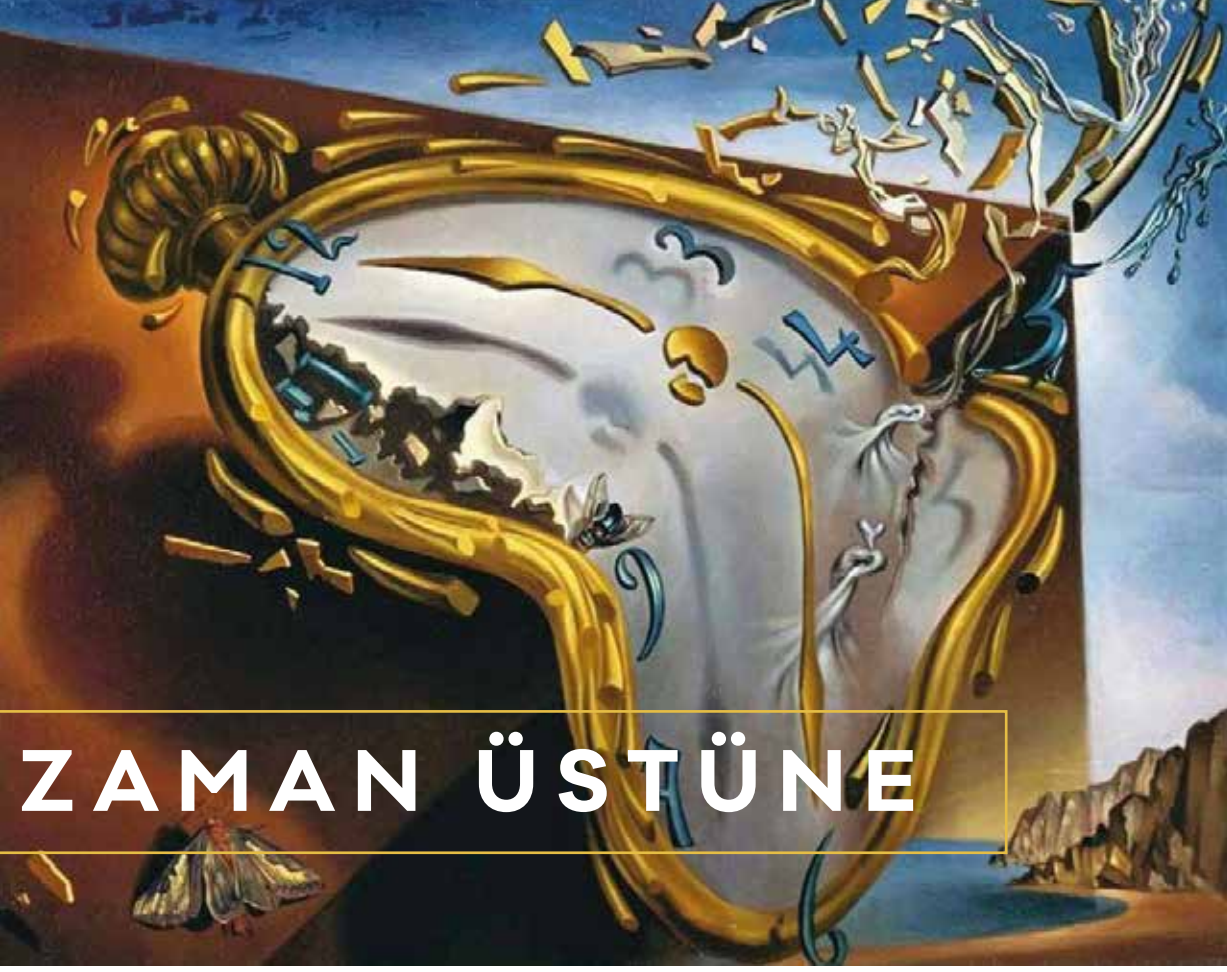
Bu kadar bilimsel konuşmadan sonra bir de benim duygusal zaman olarak nitelendirdiğim bir zamana bakalım. Duygusal zaman, daha çok biz insanların kendi ruh halinden etkilenecek aklımızın bizi düşünmekten mahrum bıraktığı bir zaman biçimidir. Bu konuda benim kendi şahsi fikirlerimin yanı sıra edebiyat dünyasında ve genel bir düşünce algısından bahsedeceğim. O zaman şöyle bir örnek vereyim, kumsalda arkadaşlarınızla beraberken ve durmaksızın eğleniyorken hiç zamanın ne kadar çabuk geçip gittiğini fark ettiniz mi? Ya da bir banka kuyruğundayken ve sıra ilerlemiyorken hiç size bir dakikanın bir saat gibi geldiği oldu mu? Kesinlikle, çünkü zaman bizim olduğumuz duruma göre farklı akar. Tabii ki, burada soyut ve duygusal bir zaman algısından bahsediyorum ama biz insanlar için bu kaçınılmaz bir durumdur. Zihnimiz de biz mutsuz ya da sıkıcı anlarımızı yaşıyorken sürekli bir 'Şu zaman biraz hızlı geçemez mi ya!' düşüncesi döndüğü için aslında biz hep o geçmek bilmeyen saniyelere odaklanırsak. Ama örneğin sevdiğiniz insan ile beraberken ve onunla sohbet ederken zaman size göre hızlı akar. Bu konuda şiirsel ifadelerde de birçok terim kullanılmıştır: 'Zaman geçmek bilmiyordu.', 'Akrep yelkovanı bir türlü geçemiyordu.', 'Zaman su gibi akıp geçti bu yerde.' gibi ifadeler örnek verilebilir şiirlerde zamanın kullanımına. Yani bu zamanın öznel algısı bizim hayatımızın her alanında vardır. Bunlara ek olarak, bir de yaşa bağlı olarak bir zaman algısı değişimi söz konusu. Örneğin, anneannenzin sürekli şunun gibi ifadeleri kullandığını görürsünüz: 'Günler başlıyor ve bitiyor, nasıl geçti anlayamıyorum!' ya da liseli bir gencin 'Şu okul bir türlü bitmiyor ya!' dediğini duyarsınız. İşte bunun sebebi de gençken önünüzde gidilecek çok yol, atılacak çok adım var gibi düşünürsünüz ve geçsin istersiniz ama bir türlü geçmez. Veya yaşlılıkta artık çok bir yolunuz kalmadığını bilirsiniz ve geçmesin istersiniz ama ne yazık ki zaman hep sizin aleyhinize akar. Yani aslına baktığınızda, zaman sizin durumunuza göre algısı değişiklik gösteren bir sürekliliktir.

Özetlemek gerekirse, benim açımdan zaman iki şekilde varlığını hissettiren sürekliliktir: bilimsel ve duygusal zaman. Bilimsel zaman açısından bakarsak zaman geçmiş, şimdi ve gelecek olarak bizlerin karşısına çıkar. Zamanın farkına varmak için de Aristo'nun dediği gibi değişimin farkında olmalıyız. Ya da şimdiki zamanın geçmişle geleceği bağlayan bir köprü olduğunu söyleyebiliriz. Ve günümüzde bilimsel zamana bakarsak Einstein'ın İzafiyet Kuramı'nın, zamanın göreceli olduğunu ispatlayan kuramın, hala kabul gördüğünü ve teoriden yola çıkılarak çalışmalar yapıldığını söyleyebiliriz. Diğer taraftan, zamanın biz insanlar için bir de duygusal tarafı vardır diyebiliriz. Yani bulunduğumuz koşullara yani örneğin mutluluk ve üzümlük faktörüne göre değişkenlik gösteren bir zaman vardır. Güzel bir an daima çabuk geçer, kötü bir an daima yavaş geçer. Bunun yanında, yaşa göre de zaman algısı değişebilir diyebiliriz. Yaşlıyken zaman hep sizin istemediğiniz şekilde hızlıyken, gençken hep sizin istemediğiniz şekilde yavaştır.

Son olarak, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın o güzel dizeleriyle noktayı koymak istiyorum:

Ne içindeyim zamanın
Ne de büsbütün dışında
Yekpare, geniş bir anın
Parçalanmaz akışında...

Ahmet Hamdi Tanpınar- Ne İçindeyim Zamanın şiirinden bir kesit.

ZAMAN ÜSTÜNE

Baştan söyleyeyim bu yazıda hayatın sırrı yok, yani zamanın sırrı yok. Tanımlamayı, keşfetmeyi anlatmayı felsefeci ve filozoflara bıraktım. Ona değer vermeyi kendime.

Kaybedince yerine konulamayan tek şey zamanın kavranması kimse için kolay değil. Kavramak, açıklamaya çalışmak, tanımlamak gibi bir amaç peşinde koşmaya hiç niyetim yok.

Bu kadar geniş tanımsız ve göreceli bir konuya zaman harcamak, zamanın tanımıyla ve kendisiyle çelişir.

Çok gariptir günümüzde işler o hale geldi ki aydınlar, felsefeciler, toplum bilimciler arasında bile ne teorik ne pratik anlamda bir tanım yapılmadı. Farklı gelecek ama insanlar arasında ise boş ve kuru laf olarak kaldı zaman.2020 yılına bakmak ve değerlendirmek sözlerimi daha anlaşılır kılacaktır.

İnsan düşünce ile görür ve duyar. Her şeyden faydalanan, her şeyi düzene sokan başa geçip yöneten düşünce zaman kavramı söz konusu olunca bir sonuca ulaşamıyor malasefe.

Zamanı kime göre tanımlayacağız; hayatın sonbaharındaki bir yaşlıya göre mi? İlkbaharındaki gence göre mi? Aynı zaman diliminde yaşayan bu insanlar, neden farklı mevsimlerden?

Kış çabuk mu geçti yoksul bir ailenin evinde. Geceler neden uzun hasta çocuğunun başında bekleyen anneye. Saatler hızlı geçti sınavdaki öğrenci için.

Bu kavramları açıklayabilecek tanımlaya bilecek varsa bende zamanımı ayırıp dinlemeye hazırım.

Bu kadar çok göreceliğin içinde bence herkes için tek bir gerçek vardır. Çok iddialı olmakla birlikte "hayatta bir şey için ne geç, ne de erkendir." Her yeni doğan gün, yeni bir hayat sıfırlanmış bir zamandır.

Zamanın tanımını yapmak senin elinde. Çünkü senin hayatın senin zamanın, senden daha iyi yaşayacak, senden daha iyi değerlendirecek, senin yerine kavramlaştıracak kimse de yok.

SİMAY ÇELİK

ZAMAN

Zaman kavramsal açıdan hayatımızda büyük bir öneme sahiptir. Bazılarına göre zaman sadece içinde bulundukları dakika ve saniyelerden ibarettir. Benim için ise zaman kavramı daha geniş ve bambaşkadır. Gelin buna hep beraber bakalım. Herhangi birisine "Zaman nedir?" diye sorarsanız size büyük olasılıkla tüm canlıların bir parçasıdır şeklinde cevap verecektir. Aslında bu çok doğru bir bakış açısı değildir. Çünkü bu tanıma göre biz olduğumuz sürece zaman da olur algısı ortaya çıkmaktadır. Aslında zaman bizimle birlikte oluşmuş veya her zaman bizimle olacak olan bir kavram değildir. Mutlaka duymuşsunuzdur, "Onun için zaman doldu." cümlesiyle günlük hayatta pek çok karşılaşırız. Bununla da anlaşıldığı üzere zaman bazen bazıları için dolar, bazıları içinse de başlar ama ne olursa olsun bizler olmasak bile zaman asla başka bir yere gitmez, aslında zaman bizlerin etrafında dönmektedir! Bizler zamanın etrafında döneriz. Bir çember düşünün en ortada zaman kavramı etrafında çember oluşturarak bir yöne doğru dönen bizler zamanı dolan çemberden çıkar, zamanı başlayan da çembere dâhil olur. Kimse çemberde sonsuza kadar kalmaz ama zaman sürekli çemberin merkezinde var olmaya devam eder. Bu örnekle de anlaşıldığı üzere zaman bizlerin bir parçası değil, bizler zamanın birer parçasıyızdır.

UĞUR KURTĞÖZ

ZAMAN

Zaman bence herşeyin ilacıdır.Yaşadığımız olaylar canımızı yakabilir ama belli bir süre sonra bu olayları unutmaya başlarız. Bazen çok hızlı geçer ne olduğunu anlayamayız,bazen de bir dakikayı on dakıda gibi düşünebiliriz. Zamanı ömüre de benze-tebiliyorum.

Zamanımızın her saniyesini dolu geçirmeliyiz ki zamanımız tükendiğinde pişman olmayalım.

Hayatta en önemli şey bence zamandır kime harca-dığına dikkat et.

ARDA YAĞIZ KANAT

GÖRECELİ ZAMAN

Zamanı, yaşadığım son 2 haftayı göz önüne alarak, değerlendirdiğimde; gerçekten göreceli bir kavram olduğunu anladım. Ruh halinize, çevrenizdekilere, düşüncelerinize göre şekil alan, bükülen, canlı bir şey olduğunu düşünüyorum.

Geçen 2 haftamı ele alalım. Geçen hafta okulun son haftasıydı. Üstelik ben söz ettiğim haftayı tatilin ilk haftası sandığımdan haftaya zaten moralim bozuk başlamıştım. Bütün günler olduğundan 2 kat uzun, bütün dersler olduğundan 4 kat fazla oluverdi. Hafta sonu bile tatil başlamasına rağmen uzun geldi. Buna karşın bu hafta cuma gününe nasıl geldiğimizi anlamadım. Bunun sebeplerinin başında, uzun zamandır görüşmediğim yakın arkadaşıma yatıya gitmem, şehir dışında yaşayan teyzemlerin gelmesi ve tatil olduğu gerçekleri var. 1 gün 12 saate, 1 saat 30 dakikaya, 1 dakika 30 saniyeye düştü. Uzun zamandır geçirdiğim en keyifli haftalardan biriydi ama maalesef çok çabuk bitti, derslerin aksine.

Sonuç olarak bu kadar mutlu geçirdiğimiz zamanların bize çok kısa gelmesi, zor geçen ve hoşumuza gitmeyen zamanların bu kadar uzun gelmesinin büyük bir haksızlık olduğunu düşünüyorum. Keyifli zamanların elimizden uçup gitmesi gerçekten hiç hoş değil. Yine de mutlu da olsa mutsuz da olsa geçirdiğimiz her anın bir sonunun olduğu, en karanlık zamanların bile aydınlık sonlarının olacağı gibi en aydınlık zamanların da karanlık sonları olabileceğini bilmemiz ve bunu göz önünde bulundurarak yaşamamız en doğrusu olur. Zaman göreceli de olsa bu, elimizde tutamayacağımız gerçeğini değiştirmiyor. Bu da bana göre bilinçli ve farkında yaşamamız gerektiğini gösteriyor. Çünkü bazen geriye dönüp baktığınızda neler kaçırdığınızı çok geç fark ediyorsunuz.

DEFNE ÖZGÜR

AHMET HAMDİ TANPINAR'I ANMAK VE ANLAMAK

Ahmet Hamdi Tanpınar vefatının 59. yıl dönümünde anıldı. Okulumuz Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerinden Tuğçe Soyat moderatörlüğünde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı öğretim üyesi İbrahim Şahin misafir edildi. İbrahim Şahin'e ilk olarak 23 Haziran 1901 doğumlu Ahmet Hamdi Tanpınar'ı çağdaşlarından ayıran gizeminin ne olduğu soruldu.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın gizemi nedir?

— 1901 neslinin yüksek kültür ve medeniyetini nasıl inşa edileceğine dair fikirleri oluşmuştur. Bazısı Türkçü bazısı Osmanlı, İslamcı, Marksist, sezgici gibi fikirlerle bu oluşumu sağlayabileceklerini düşünmüşlerdir. Çünkü o nesil kaybeden nesil, biz kaybettik diyorlar. O nesil kaybeden ve kuran nesildir. Osmanlı Devleti'nin yıkımını Cumhuriyet'in kuruluşuna şahit olmuşlardır. Tanpınar'ın "Evin Sahibi" adlı hikayesinde bunu alegorik bir biçimde görüyoruz. 20. yy. başındaki bu durum bir büzüşmedir, kaybedilen toprakları vardır. Tanpınar bunu tecrübe etmiş biridir. Anadolu ile bu kadar yakın münasebet kuran hemen hemen tek adamdır. Tanpınar'ın babası kadılık görevi yapmaktadır.

Babasının görevi nedeniyle Anadolu coğrafyasının birçok yerini görmüş, iktisadi ve idari coğrafyasını tanımıştır. Ötekiyle mücadeleyi içselleştiriyor derhal empati kuruyor onu diğerlerinden ayıran en büyük noktalardan biridir. Batı edebiyatını erken yaşta tanıyor ve takip ediyor. Yahya Kemal İstanbul Üniversitesinde hocadır, Tanpınar'da orada talebedir. Türklerin tarihini 1071 Malazgirt Savaşı'na dayandıran Yahya Kemal'in bu düşüncesi Tanpınar'ı çok etkilemiştir.

Tanpınar'ın en önemli romancılardan biri olmasının sebebi şudur Tanpınar bireyseldir, ulusaldır, evrenseldir. Bireysel bir konuyu önce ulusallaştırır sonra evrenselleştirir. Bunu "Huzur" romanında görürüz, bir entelektüelin aşkıyla başlar roman bir medeniyetin 150 yıllık sorunu haline dönüşür. Edebi bir metni okurken sözlük manasıyla değildir. Metaforik bir biçimde değerlendirmek gerekir, hayatı kolaylaştırır aforizmalar.

Tanpınar'ı bu kadar konuşmamızı sağlayan diğer bir nokta ise Tanpınar'ın dilindeki "figüratif" yapıdır. Onda kelimeler birer figür gibidir. Bu çok anlamlılıktır. Her okur Tanpınar'dan farklı bir anlam çıkarır. Bu durum Tanpınar'ı farklılaştırır. Bir cümlede tek bir anlam varsa bu ölümdür. Çok anlamlılık devamlılığı sağlar. Tanpınar belli bir kalıba girmemiş, sabit bir inanişaya karşıdır ben insana inanıyorum, der. Türk romancısının kaderi sosyal meselelerin etkisinden bir türlü kurtulamamasıdır. Bir türlü kendileri için bir şey yapamıyorlar. Her şey değişiyor hiçbir şey istediğimiz gibi değişmiyor diyerek üç ülkünün de gerçekleşmediğine vurgu yapıyor. Birincisi milli ülkü yüksek medeniyet ülküsü; ikincisi uzlet iç huzur ve ferdi saadet evliliği bulamadığından bahseder. Bütün bunlar romanlarına, şiirlerine ve hikayelerine simgesel olarak yansıtacaktır.

Velimizden gelen bir soru:

— Aydaki Kadın romanında şöyle bir cümle geçiyor: Aya çıkılacakmış bu konuda ne söylersiniz şartlar bizi oraya ulaştırdıktan sonra ne fark eder? diyor bu cümle ve kitapla ilgili ne düşünüyorsunuz?

Prof. Dr. İbrahim Şahin:

— O roman Tanpınar'daki hayal kırıklığının son metnidir. Leyla, Nuran gibi karakterler bir rüya. Tamamlayamadığı ancak tamamlasa da bu kadar muhteşem olabilecek bir romandır. İroni onun romanlarında önemlidir, kendi diliyle dalga geçer.

Öğrencilerimizden Selin Cengiz'in sorusu:

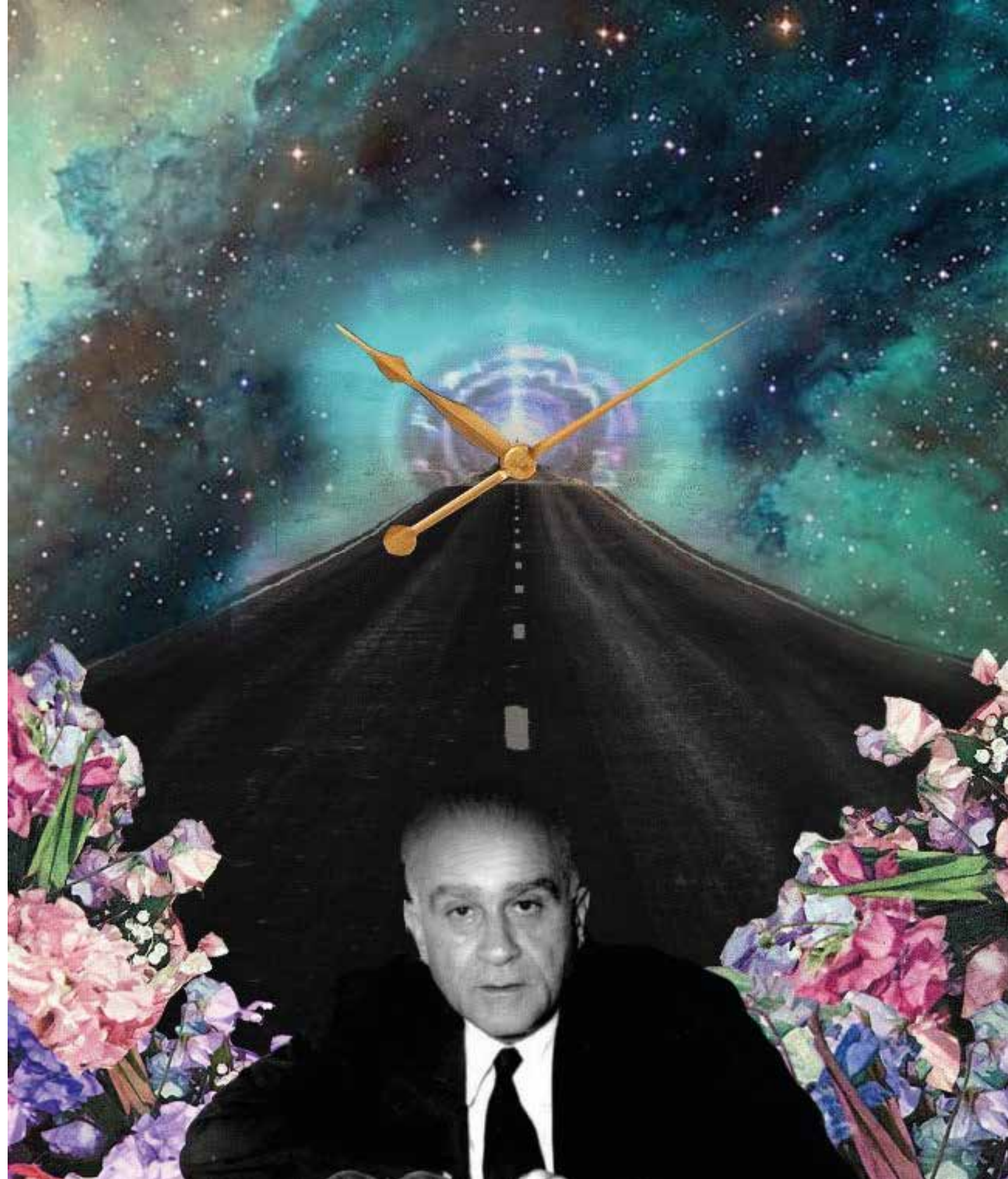
— Ahmet Hamdi Tanpınar şiirden romana geçince huzur bulduğunu söylemiştir, Tanpınar neden şiirden romana geçmiştir, neden kendini daha fazla yazar olarak görmüştür.

Prof. Dr. İbrahim Şahin:

— Hocası Yahya Kemal şair ve Tanpınar Yahya Kemal'e hayran ve kendisi şuna inanmış Yahya Kemal'i geçemeyeceğini düşünüyor ancak şiir yazmayı deniyor. Yahya Kemal'e kendisini beğendirmek için uğraşıyor. Yahya Kemal'i aşılamaz gördüğü için şiirle uğraşmamıştır.

Söyleşi için Prof. Dr. İbrahim Şahin'e çok teşekkür ederiz bizleri kırmadı ve Türk edebiyatının en önemli isimlerinden biri olan Ahmet Hamdi Tanpınar'ın gizemini bize aktardı.

AHMET HAMDİ TANPINAR'DA ZAMAN

Ahmet Hamdi Tanpınar, 1901 İstanbul doğumlu. İstanbul Darülfünun Edebiyat bölümünden 1923'de mezun olduktan sonra Erzurum, Konya ve Ankara'da edebiyat öğretmenliği yaptı. 1942-1946 yılları arasında Maraş milletvekili olduktan sonra yeniden eğitim hizmetine döndü, 1949 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Bölümü Yeni Türk Edebiyatı profesörlüğüne getirildi. 1962 yılında kalp rahatsızlığı sonucu ölen Ahmet Hamdi, çok sayıda şiir, hikâye, roman ve deneme yazmıştı.

Ahmet Hamdi Tanpınar'a göre zaman geçmiş-şimdi-gelecek diye bölümlenen bir zaman algısına bağımlı değildir. O, zamanda bir parçalanmışlığı ve bölünmüşlüğü kabul etmez. Ona göre zaman, öncesiz ve sonsuz sonsuz bir bütünlüktür. Fiziksel zaman, varlığın ortaya çıkışı ile başlar, varlığın ölümü ve yok oluşuyla biter. Saat, gün, ay, yıl gibi zaman dilimleri evrenin fiziksel varlıklarının durum ve hareketlerine bağlı olarak ortaya çıkan izafi (göreceli) zaman dilimlidir. Bu mutlak değil, göreceli bir zamandır. Geçmiş-şimdi-gelecek zaman dilimleri de bu fiziksel zaman anlayışının izafi dilimleridir. Ama o parçalanmayan, bölünmez bir zaman kavramını savunmuştur.

Bana göre bu biraz da iyimserlik taşır. Onun zaman kavramını bir düşünün. Geçmiş ellerinizden kayıp gitti. Artık erişemeyeceğiniz bir yerde. Gelecek ise fazlasıyla uzak görünüyor. Hatta kaçınılmaz bir gerçek olan ölüm, bizi gelecekte bekliyor. Ve şimdi... İçine sıkıştığımız geçmişle gelecek arasında kopması çok kolay bir bağla duruyor gibi. Düşer gibi hissetmemize neden oluyor. Ama Tanpınar'ın zaman algısında, tüm bu kavramlar geçmiş, şimdi ve gelecek birbirine bağlı. Bu durumda siz hiçbir şeyi kaybetmemiş oluyorsunuz. Çünkü kopuk ve nesnelleştirilmeye çalışılan zaman terimleri yok. Sadece onun betimlemelerinde de gördüğümüz üzere huzurlu, durağan ama değişimi yadsımayan, iyimser bir zaman kavramı görüyoruz. Geçmişe de şimdیه de geleceğe de yaşamımızın her anında sahip oluyoruz. Kimi yorumlara göre bu kavram, akla zamanın akmadığı başka evrenler teorisini bile getiriyor.

Onun zaman algısında Bergson'un fikirlerinin etkili olduğu anlaşıyor.

Bergson'da süre, bütün varlık ve olaylardan önce var olan bir şeydir ve varlığı başka bir sebebe bağlı değildir, yani kendi kendine var olan bir varlıktır. Süre, sonsuz, sınırsız, bölümlenemez bir zaman bütünlüğüdür. Zaman ise kesintili, bölümlenebilen ve varlığı, maddeye bağlı olan bir şeydir. Dolayısıyla hayatın, varlığın ve olayların kaynağı, belirleyeni süredir. O halde, varlığı ancak süre içinde ve geçirdiği değişim halinde bilebiliriz.

İşte Tanpınar'ın zamana bakışında da benzer fikirleri görmek mümkün. Saatleri Ayarlama Enstitüsü adlı romanında bu etkiyi bazı anlatımlarında hissettiriyor.

Roman kahramanlarından Halit Ayarcı, çeşitli mesleklerde zaman kavrayışının istatistiğini grafiğe dökmekte, her mesleği ayrı renk bir sütunla ama elinde herhangi bir veri olmadan çizmektedir. Zamanın kendini sürüklediği olayları yaşayan diğer roman kişisi Hayri İrdal'ın 'Grafik gelişigüzel çizilir mi' uyarısına Halit Ayarcı şöyle karşılık verir:

---İçten gelen her şey doğrudur... Rica ederim hangi sayma ameliyesi(işi) benim şu anda sıkışmış zihnimin bulacağı meslek ismi kadar hakikate uygun olabilir? Saymak bizi daima aldatır... Zaten herhangi bir şeyi saymanın imkânı yoktur. İnsan tek bir hak olsa istatistik denen şeye inanırım. İnsan karışıktır. Daima değişir. Tanpınar'ın zaman kavramına yaklaşımını en çarpıcı ve öz bir biçimde "Ne İçindeyim Zamanın" adlı şiirinde görmek mümkün. Bu şiiri üzerine çok durulmuş ve farklı yorumlar yapılmış.

*Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında.
Yekpâre geniş bir ânın,
Parçalanmaz akışında*

Hem zamanın geçerli olduğu bu evrendedir. Öte yandan da zamanın akmadığı bir evrende, tinsel (ruhsal) bir evrendedir. Bir şair olarak fiziksel dünya zamanına mahkûm değildir. Yani o, bu zamanın tam olarak ne içindedir ne de dışındadır.

Tanpınar, iki ayrı dünya algısı ortaya koyuyor: Bizim, somut olarak bulunduğumuz, beş duyumuzla algıladığımız, yaşadığımız, bizzat içinde bulunduğumuz bu fiziksel dünya; bir de bunun üstünde ya da ötesinde duygusal olarak, ruhsal olarak olarak bambaşka şartların egemen olduğu apayrı bir sonsuzluk, maddesizlik, saydamlık âlemi. Birincisine fiziksel dünya (madde dünyası), ikincisine de soyut dünya (mana dünyası) diyelim. Tanpınar, kendini bu ikinci dünyanın insanı ve şairi olarak hissediyor. Ancak bu fiziksel dünyadan da tamamen kopmuş değil. Hem bu zamanın içinde, bu dünya zamanının şartlarına bağlı yani biyolojik olarak bu dünyada yaşıyor, çalışıyor, hastalanıyor, yaşıyor vs. hem de kendini tamamen bu dünya şartlarına bağımlı görmüyor. Cismiyle bu dünyaya, ruhuyla soyut dünyaya bağlı. Bu iki dünya arasında gidip geliyor. Kendini cismen fiziksel dünyada ruhen soyut dünyada bulur.

Ancak bu gidişler arasında oluşan fark, insanın ve çevresindekilerin değişimi de yadsınmıyor. Herakleitos'un söylediği gibi: "Aynı nehirde iki kere yıkanılmaz." Çünkü ikinci defada yıkanan siz olmazsınız. Bir değişim geçirmiş olursunuz. Aslına bakarsanız Ahmet Hamdi'nin tüm eserlerinde hatta kişiliğinde bu çelişkilerin izi görülür. Hemen her eserinde rastlanabilecek kavramlar; zaman, zamanın bölünmezliği ama bir bölünmezlik olduğu halde üzerimizde yarattığı o değişimdir.

Fiziksel dünyanın zamanı geçmiş-şimdi-gelecek diye bölümlenmiş, başı sonu belli, sınırlı, dar bir süreçtir. Soyut dünyanın zamanı ise parçalanmaz bir bütün ve sonsuz. Burada “yekpâre bir an” (Bir parçadan oluşan) ve “parçalanmaz akış” ifadeleri onun zamanın bütünselliği düşüncesini ortaya koyuyor. Yani geçmiş-şimdi-gelecek gibi bölümlemelere itibar etmemesi, zamanı bölünemez bir bütün olarak algılaması söz konusu. Bu zaman, soyut, sonsuz süredir.

Eğer bunu onun sanatçı kimliği çerçevesinde değerlendiresek onun bu kavramı belirleme nedeninin, sanatçı kimliğinin yarattığı aşırı duyarlılık ve hissi karmaşalar meselesinden uzaklaşmak olduğunu görürüz. Yani, o geçmişi özlemek ya da gelecek hakkında kaygılanmak yerine tüm bu kavramların birbirlerine bağlı ve bölünmez olduğunu düşünüyor. Böylece elinden kayıp giden şimdi, onu ölüme yaklaştıran gelecek veya çok uzakta ve değiştirilemez olan geçmiş, onun canını yakamıyor. Ne ideal bir zaman kavramı değil mi?

Fiziksel dünyada geçerli olan “zaman”, soyut dünyada ise “süre”dir. Tanpınar, “süre”yi esas alır. O, kendini saat, gün, ay, yıl gibi evrenin maddî yapısından izafi olarak çıkan ve geçici olan, sınırlı, dar, sıkıcı “zaman” da değil, maddeye bağımlı olmayan soyut, sonsuz, sınırsız bir âlemin “süre”sinde mutlu olur. Aslına bakarsak tüm bu belirlemeler de Ahmet Hamdi’nin felsefi görüşlerinin sanatı ve kişisel duyarlılıklarıyla ilintili olduğunu görürüz.

“Karışan saatler içinde hâtırana
Bazı sabahlarla ikindiler yan yana,
Değişik gülleri sanki tek bir baharın;
Bâkir hülyasıyla beyaz ve ürkek yarın,
O sükût bahçesi, ufkunda kuş yerine
Hasret kanat çırpıp düşünen ellerine...”

Örneğin karışan saatler içinde şiirinden bu dörtlükte ikindiler ve sabahlar yan yana derken o bölünmezliği ve karmaşayı vurguluyor. Onlar tek bir baharın gülleri ona göre.

Ayna şiirinde ise:

“Bazen bir tebessüm, tutuşmuş mercan
Rüyasıyla sanki bir kızıl çiçek
Ve saçlar öyle ümitsiz yüzecek
Olgun akşamların ağırlığından

Zaman ona göre ağır. Bölünmez ve ahenkli geçişini olgun akşamlar imgesinde de görüyoruz.

GÜNLERİMİZ

İçlenme, beyhudedir, maziyi sakın anma!
O vefasız yavruya benzer ki günlerimiz.
Kendini yuvasından bırakır ki akşama
Benzeyen göle, sessiz...

Ruhundaki susuzluk engin mesafelere
Duyurmadan ne anne ne bir yuva hasreti,
Narin kanatlarıyla uçar orman, dağ, dere
Ve bir gün bir çukurda bulunur iskeleti(?)

Geçmişe özlem duyulmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca satır aralarında zamanın durgun bir göle benzetildiği, ahenkli ve narin yapısı, sonsuzluğu vurgulanmış.

Ahmet Hamdi neredeyse her eserinde olduğu gibi romanlarında da zaman ve zamanın getirdiklerini işlemiş. Örneğin ‘Huzur’da; Mümtaz’ın zamanın donup kaldığı, İstanbul’un tarihini yansıtan mekanlarla ilgili belirttikleri yazarın bu bölünmez ve taşınan zamana dair görüşlerini gösterir.

‘Saatleri Ayarlama Enstitüsü’nde ise geçmiş ve gelecek arasında sıkışan şimdiden söz edilir. Mahur Beste’de de geçmiş ve şimdi arasında gidip gelen olayların, toplumsal değerlerin ve kişiliklerin tahlilini görüyoruz. Geçmişin yıkıntıları arasında geçmişi de reddetmeyen yeninin arayışındadır Ahmet Hamdi.

Düz yazılarından Beş Şehir, hayatının tesadüfleri olan Ankara, Erzurum, Konya, Bursa, İstanbul şehirlerini anlattığı deneme türü eseridir. "Beş Şehir'in asıl konusu, hayatımızda kaybolan şeylerin ardından duyulan üzüntü ve yeniye duyulan meraktır. İlk bakışta birbiriyle çatışır görünen bu iki duyguyu sevgi kelimesinde birleştirebiliriz. Bu sevginin kendisine çerçeve olarak seçtiği şehirleri, “Benim hayatımın tesadüfleridir.” diye belirtir. Eski ile yeninin çatışması sürekli bir hesaplama, bir karşılaştırma söz konusudur eserde.

Kısaca özetlersek yazar, zamansallıkla bağdaştırdığımız, zaman, ölüm, hayat, beklemek, değişim gibi kavramları en ideal ve en iyimser haliyle tanımlamaya çalışmıştır. O tüm varlıkları zaman içinde değerlendirmiş ve anlatmıştır. Zamanın getirdiği değişimden etkilenmeyen varlık yoktur. İnsan da zamanın ona sunduklarını yaşayan güçsüz bir varlıktır. Güçsüz ve güçsüzlüğünün farkında bir varlık...

Tarihimize ilişkin talihsizlikler (Batı-Doğu ikilemi), ekonomik çıkmazlar kişilerin hayatları üzerinden anlatılır. Tüm bu etkilerle kahramanların hayatlarında bir tembellik ve zamanın getirdikleriyle insanların yaşamlarını etkileyen bir harekete geçememe durumu görülür.

O, bir yandan geçmiş özlemi olmadığını ifade ederek geçmişle arasına mesafe koymaya çalışmış, bir yandan da geçmişin peşimizi bırakmayan tarihsel sürekliliği vurgulanmıştır. Bana göre, bu biraz da, yarattığı karakterlerde gördüğümüz bir yer ya da şeye ait olma, onun ellerinden tutma ikilemini de çözer. Geçmişe özlem duymamalıyız zaten zamanın sürekliliğiyle yanımızdadır. Gelecek için de kaygılanmamalıyız, zaman önümüze çeşitli olaylarla seçenekler sunar. Zaman onları (geçmiş) ve bizi (şimdiyi) birbirimize bağlar. Biz aslında zamana aidiz.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMENİ

E M E L A D I G Ü Z E L

RAKS

Tılsımlı çocuğu saf aydınlığın

Bu kadın vücudu beyaz ve çıplak.

Eşiğinde sanki sonsuz varlığın

Her an değişiyor dönüp uçarak.

Ve gülümseyerek öyle derinden

Her lâhza başka şey ve hep kendisi

Bir başka yıldızdan veya alevden

Anın ve hareketin mucizesi.

Arkasında ritmin geniş rüzgarı

Bir gül kasırgası gibi enginde.

Savruluyor yüzü, çılgın kolları

Yarattığı zaman bahçelerinde.

Her an değişiyor, yelken, gül, kanat

Bütün burçlarıyla uzanmış gece.

Defneler önünde şaha kalkan at

Zihnın eşiğinde ürkek düşünce.

Her lâhza başka şey ve hep kendisi

Yaralı bir ceylân gibi bakarak,

Anın ve hareketin mucizesi

Uçuyor, duruyor, bekliyor... çıplak.

Ve ümitsiz avı bin sonsuzluğun

Bekliyor ruhunun eşiklerinde.

Tılsımlı kaderi her susuzluğun

Bir gül fırtınası gibi derinde.

(Ahmet Hamdi Tanpınar)

Salvador Dali'nin En Meşhur Tablosu Belleğin Azmi Bize Ne Anlatıyor?

Belleğin Azmi, Eriyen Saatler ya da La persistencia de la memoria, ünlü ressam Salvador Dali'nin en meşhur tablosu. Peki bu tablo neden bu kadar ünlü? Neyi anlatıyor?

Belleğin Azmi (Eriyen Saatler), Salvador Dalí'nin en tanınan eseridir. 1931 yılında resmedilmiş, 1932'de sergilenmiştir. Sürrealizmin en bilinen örneklerindendir, cep saatlerinin yavaşça eriyişini anlatır. İngilizcede "soft watches" olarak da bilinir. 24x33 cm ebatlarındadır.

Dalí aynı zamanda en sevdiği temalardan biri olan Catalonia'nın Cape Creus adı verilen sahilini resmederek başladı bu çalışmaya. Eriyen saat imgesini camembert peyniri ile yaptığı bir ziyafetten sonra ekledi yani saatler, eriyen yumuşak peynir imgelemi taşıyorlardı.

Resimde 3 adet eriyen saat görülür, birinin üstüne bir sinek konurulmuştur, 4. saat ise karıncalar tarafından taşınmaktadır. Bu esere yapılan yorumların genelinde Dali'nin "Zaman insanların sandığından daha dirençsizdir."i anlatmak istediği söylenir. Eserin orta yerinde, saatlerden birinin altında, amorfik bir insan yüzü profiline rastlanır.

İlk halk sergisi 1932 yılında New York'ta olmuş ve 250 dolara satılmıştır. Dali'nin bizzat kendisi tarafından. Halen New York'ta Museum of Modern Art (Moma) 'da sergilenmektedir.

Tablonun en göze çarpan detayları sol tarafta eriyen saatler ve ortada dağınık bir yüze benzeyen absürt bir nesne kimileri bunun Dali'nin kendini betimlediğini öne sürüyor ama bir nesnenin birden fazla anlamı da olabilir, bu Dali'nin tablolarında tipik bir özellik. Arkada ise İspanya'nın Katalonya bölgesindeki Port Lligat'tan bir manzara bulunmakta. Soldaki karıncalar ve sinek zaman içinde tükenmeyi, kuruyan ağaç da ölümü simgeliyor.

Arkadaki kayalıkların gerçekliği ve denizin uçsuzluğu karşısında öndeki eriyen saatler adeta zamanın oldukça soyut ve göreceli bir kavram olduğunu vurguluyor muhtemelen. "Zaman kesinliğe sahip olmayan, bize anlamlı gelen şekilde sınırlandırdığımız ve sadece ölçmeye çalıştığımız tanımsız bir niceliktir." dercesine. Bergsoncu yaklaşım destekler gibi. Bu tablo rasyonelliğe ilişkin tutarlı görünen kanıların anlamsızlaştığı zaman dilimini sergiliyor adeta, eşsiz.

EDİTÖRLERİN SEÇİMİ

Ocak Ayında Kaybettiğimiz Ustalarımız:

ÖZDEMİR ASAF

11 Haziran 1923'te Ankara'da doğdu.28 Ocak 1981'de İstanbul'da öldü. Asıl adı Halit Özdemir Arun'dur. İlk ve ortaöğreniminin bir bölümünü Galatasaray Lisesi'nde yaptı.1942 yılında Kaba-taş Erkek Lisesi'nden mezun oldu. İstanbul Üniversitesi'nde, önce Hukuk Fakültesi'ne, sonra İktisat Fakültesi ve Gazetecilik Enstitüsü'ne devam ettiyse de 1947'de yüksek öğrenimini yarıda bıraktı. Bir süre sigorta prodüktörlüğü yaptı. 'Zaman' ve 'Tanin' gazetelerinde çevirmen olarak çalıştı. İlk yazısı 1939'da 'Servetifünun-U-yaniş' dergisinde çıktı.1951'de Sanat Basımevi'ni kurarak matbaacılık yaşamına girdi. Kendi şiir kitaplarını bastı.1955'te Yuvarlak Masa Yayınları'nı kurdu.

Ölebilirim genç yaşımda,
En güzel şiirlerimi söylemeden götürebilirim.
Şimdi kavak yelleri esiyorken başımda,
Sevgilim,
Seni bir akşamüstü düşündürebilirim.

ZİYA OSMAN SABA (30 MART 1910, İSTANBUL-29 OCAK 1957)

1910'da Beşiktaş'ta doğdu. Sekiz yaşındayken annesini kaybetti. Sanat görüşünün gelişmesinde büyük payı olan dostları Yaşar Nabi Nayır ve Cahit Sıtkı Tarancı'yla Galatasaray Lisesi'nde tanıştı. 1936'da Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. İlk şiirini ("Sö-nen Gözler") Servet-i Fünun'da "Ziya" imzasıyla yayımladı. "Yedi Meşale" topluluğunun en genç üyesi olan şairin, topluluğun ortak kitabı Yedi Meşale'de ve Yusuf Ziya Ortaç'ın desteğiyle kuru-lan Meşale dergisinde, Yücel, Pınar, İctihat gibi dergilerde şiirleri çıktı. Saba, Varlık dergisinin kurulmasından sonra çalışmalarını çoğunlukla bu dergide yayımladı. Çocukluğunu, gençliğini, evlili-ğini ve çok sevdiği İstanbul'da yaptığı gezileri anlattığı öyküleri, Mesut İnsanlar Fotoğrafhanesi adlı kitapta bir araya getirilmiştir. Şiir ve düzyazıla-rının yanı sıra Goncourt Kardeşler'in Germinie Lacerteux romanını Türkçeye kazandırmıştır. Şair, 29 Ocak 1957'de İstanbul'da vefat etmiştir.

FUZULİ

Fuzûlî aşkı, ıstırapı, dünyevî zevk ve zenginliklerin boşluğunu ve ölüm düşüncesini olağanüstü bir lirizm ve sanat gücüyle ifade etmiştir. Bu yönüyle o, aşk ve ıstırap şairidir. Âlim bir şair olan Fuzûlî şiir hakkındaki görüşlerini Türkçe divanının önsö-zünde "İlimsiz şiir temelsiz duvar gibidir, temelsiz duvar yıkılıp gider." sözleriyle dile getirmiştir. Fuzûlî'ye göre şiir, insanı yücelten ilâhî bir hediyedir.

RECAİZADE MAHMUD EKREM

Recaizade Mahmud Ekrem 1 Mart 1847 tarihinde İstanbul'da dünyaya geldi. Babasından Farsça ve Süryanice öğrenen Mahmud Ekrem, 1858 senesinde ilköğrenimini bitirdi. Buradaki eğitiminden sonra Harbiye İdadisi'nde okumaya başladıysa da sağlık sorunları yaşadığı için eğitimini bitiremedi. 1862 senesinde Hariciye Nezareti Mektubi Kale-mi'nde memur olarak işe girdi. İleriki dönemlerde çeşitli devlet dairelerinde başmuavinlik, Şura-ı Devlet üyeliği, çeşitli okullarda öğretmenlik, Evkaf ve Maarif Nazırlığı ve Meclis-i Ayan üyeliği yaptı. İlk yazısını Namık Kemal öncülüğünde Tasvir-i Efkar gazetesinde yayınlayan Mahmud Ekrem, 1870'lerden sonra kendisini tamamen yazılarına vermiştir. Bir dönem Tasvir-i Efkar'ın yönetimine geçen Mahmud Ekrem'in, Muallim Naci ile "Zemzeme-Demdeme tartışması" meşhurdur. Recaizade Mahmud Ekrem, 31 Ocak 1914 tarihinde, 66 yaşında hayatını kaybetti. Ölümün-den sonra okullar tatildi edilmiş ve büyük bir cenaze merasimi düzenlenmiştir.

ARİF NİHAT ASYA

Milliyetçi şiirleriyle tanınan ve Adana'nın kurtuluş günü olan 5 Ocak günü yazdığı ünlü "Bayrak" şiirinden dolayı "Bayrak şairi" olarak da anılan Türk şairdir. 7 Şubat 1904'te İstanbul Çatalca'da doğdu, 5 Ocak 1975'te Ankara'da yaşamını yitirdi. İstanbul Üniversitesi Yüksek Öğretmen Okulu Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Adana, Malatya, Edirne, Tarsus, Ankara ve Kıbrıs'taki liselerde edebiyat öğretmenliği yaptı. Aruzla başladığı şiirde rubailer, gazeller yazdı. Özellikle rubailere büyük önem verdi. Rubailer-den oluşan 5 ayrı kitap yayınladı. Daha sonra hece vezniyle ve serbest vezinli şiirler de yazdı.

CEMAL SÜREYA (1931, Erzincan - 9 Ocak 1990, İstanbul)

Şairlik duygusunun en temel aktörü annesi Gülbeyaz Seber olan şair, şiire ilk adım atışını annesinin anlattığı Kerem ile Aslı hikayesine bağlar. Gülbeyaz, beyaz tenli kadın, Cemalet-tin'in "kar tanesi". Cemalettin henüz çok küçük-ken kaybeder annesini ve çocuk kalbi artık sessiz kalmıştır: "Küçük kalbimdeki kuş ölmüştü." ilkokulda bir dergi çıkarmaya karar verdi. Ancak baskı makinelerinin azlığı, var olanların kalitesizli-ği buna mani oluyordu. Ama yine de yılmadı Cemalettin, sıkı dostu Altan Günalp ile birlikte elle yazılarını yazdığı, resimlerini çizdiği okul dergisini çıkardı. Derginin en sıkı takipçileri ona hayran olan okuldaki kız arkadaşlarıydı.

Çok iyi şairdi, kompozisyonu bundan aşağı kalır değildi ama yine de sayılarla sorunları oldu. Saatin kaç olduğunu anlamayı 5. Sınıfta öğrendi. Sonrasında eşi ona sigorta tamir etmeyi de öğretti. En kötü dersi resim olan Cemalettin, birkaç kişi hariç tüm sınıfın kompozisyon ödevini yapardı.

Küçük kalbimdeki kuş ölen Cemalettin, Esmâ adlı bir üvey anneye mahkûm olmuştu. Kız kardeşlerine ve ona sürekli dayak atan Esmâ bir keresinde onu zehirlemeye kalkıştı. Yemeğine cam kırıkları karıştırdığı da bir çok kişi tarafından biliniyordu.

Tarifsiz bir okurdu, ilkokul 3'te Suç ve Ceza'yı defalarca okudu. Karamazov Kardeşler'i ise tam 5 kez okumuştı.

Şair henüz çocukken bir şey keşfetmişti, tüm büyük yazarlar üç ada sahipti. O da karar verdi ve ilk adını Cemal olarak kısaltacak, yanına da Süreyya'yı ekleyecekti. Daha sonra “y”lerden biri bir iddia sonucu kaybedilse de o Cemal Süreyya Seber olacaktı. Bu iddia bir telefon numarasının unutulup unutulmaması üzerineydi.

Türk şiirine damgasını vuran şairin hayatı da şiiri gibi “sürreal”di. Sevdî, aşık oldu, hasret çekti, acılara katlanmaya çalıştı, çoğu kez ağladı, kıskandı ve eşsiz şiiri bunlarla doğdu. Hepsî ama hepsî bambaşkaydı...

AHMET HAMDİ TANPINAR

23 Haziran 1901'de İstanbul'da doğar. Fırtınalı bir hayattan sonra ölümü yine İstanbul'da olur. Tarih 24 Ocak 1962'dir. Kadı olan babasının yer değişiklikleri nedeniyle birçok vilayeti gezme imkânına erişir. Sinop, Siirt, Kerkük, Antalya'yı bu dönemde dolaşır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesini bitirip Erzurum, Konya, Ankara ve İstanbul'da öğretmenlik yapar. Şehirler arasındaki bu gezintisi sonucunda Türk Edebiyatının ilk monografik eseri olan Beş Şehir'i kaleme alır.

7. dönem Maraş milletvekilliği de yapan Tanpınar için “geçmiş” hep çocuk yaşta kaybettiği anne resmidir. Çocukluğunu yaşayamamış koca bir adamdır o. Çocuk yaşında kocamış. Belki de bu yüzden rüyalara sığınmıştır. Tanpınar için “rüya adamı” ifadesini kullanmak yanıltıcı olmayacaktır. Her zaman rüyalara sığınmış, bu yüzden hayal ve hülya eserlerinin bütününde yer edinmiştir.

Tanpınar sükût suikastına uğramış bir yazardır. Tıpkı Cemil Meriç gibi. Birbirine benzeyen, aynı dünyaların farklı bakış açılarına sahip, fakat aynı yerlerinden sancıyan farklı bedenler gibidir bu iki isim. Aynı şehrin rüyasını görürler sürekli. Paris, bu iki isim için rüya şehridir. Tanpınar'ın Paris'le ilk teması 50'li yaşlarında olur, kan kusar sürekli, hastadır, ayaklarındaki nasır rahatsızlık vermektedir. Cemil Meriç'in de Paris ile tanışması gözlemini kaybettikten sonra olur. Bu duruma epey içerleyen Meriç körlüğünü bir şeytana benzetir ve hayıflanmasını şöyle aktarır: “Hayallerimin şehri Paris'e gözlerim kör olarak mı gelecektim?”

Tanpınar, kimsenin ciddiye almadığı, okumaya tenezzül etmediği ve artık unuttuğu Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesini okumuş ve şehir üzerine düşünceler üretmiştir. Bugün, Seyahatname'nin okunur olmasında sanıyorum ki Tanpınar'ın etkisi büyüktür. Günlük tutan nadide yazarlardandır. Yazacağı, ortaya koyacağı eserlerini günlüklerinde defalarca tekrarlamıştır. Günlüklerin ışığında Tanpınar'la Başbaşa kitabı bu bağlamda okunabilecek bir eserdir.

Tanpınar'ı okumak bir ülkeyi, bir toplumu okumaktır. Yaşanan bir cehennem, bunalıma girmiş bir toplumun resmidir o. Batı ile Doğu arasında sıkışmış bir ruhun çığlıklarını duyurur. Bir yanda devasa boyutuyla bir geçmiş, diğer yanda ışıltılı yanlarıyla Batı. Nefis ve ruh ayrımında medcezir yaşayan bir insandır Tanpınar. Huzur'da aktardığı gibidir o “Ne garip... İki dünyam var. Tıpkı Nuran gibi, iki âlemin, iki aşkın ortasındayım. Demek ki bir tamlik değilim. Acaba hepimiz böyle miyiz?”

Ocak Ayında Dünyaya Gelen Ustalarımız:

ABDÜLHAK HAMİT TARHAN
(2 OCAK 1852-12 NİSAN 1937)

Günümüzde eserlerindeki dilin eski oluşu nedeniyle edebî kişiliğinden daha çok yaşamına girmiş kadınlarla, özellikle kendinden kırk yaş küçük Lüsyen'le olan evliliği ve aşkıyla anılan Türk Edebiyatının Şair-i Âzam'ı Abdülhak Hamit Tarhan; Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde Tanzimat'la başlayıp, Cumhuriyet Türkiye'sinin ilk yıllarında yazdığı şiir ve tiyatro türündeki eserleriyle ve özellikle edebiyatımızda “şiire metafizik ürpertiye getiren şair” olarak tanınmış ve modern edebiyatın doğuşunda etkin olmuş bir isimdir.

Türk edebiyatının en ünlü eserlerinden biri olan 'Makber'i biliyorsunuzdur. "Eyvah! Ne yer, ne yar kaldı, Gönüm dolu âh u zâr kaldı." dizeleriyle başlayarak yüreğimizi dağlayan bu şiir, Abdülhak Hamid Tarhan tarafından, ölen eşi Fatma Hanım'a ithafen yazılmıştı. İronik olan ise, bu zamansız ölümün yüreğinde meydana getirdiği o tarifsiz acıyı dizelere dökerek, Türk edebiyatının belki de en acıklı şiirini yazan Abdülhak Hamid'in; rivayetlere göre Fatma Hanım'ın cenazesinde tanıştığı bir kadına aşık olarak, sonrasında onunla evlenmesiydi...

NAZİM HİKMET RAN
(15 OCAK 1902; SELANİK, OSMANLI İMPARATORLUĞU- 3 HAZİRAN 1963; MOSKOVA, SSCB)

OTOBİYOGRAFI

1902'de doğdum
doğduğum şehre dönmedim bir daha
geriye dönmeyi sevmem
üç yaşında Halep'te paşa torunluğu ettim
on dokuzunda Moskova'da komünist Üniversite öğrenciliği
kırk dokuzunda yine Moskova'da Tseka-Parti konukluğu
ve on dördümden beri şairlik ederim
kimi insan otların kimi insan balıkların çeşidini bilir
ben ayrılıkların
kimi insan ezbere sayar yıldızların adını
ben hasretlerin
hapislerde de yattım büyük otellerde de
açlık çektim açlık gırevi de içinde ve tatmadığım yemek yok gibidir
otuzunda asılmamı istediler
kırk sekizimde Barış madalyasının bana verilmesini
verdiler de
otuz altımda yarım yılda geçtim dört metre kare betonu
elli dokuzunda on sekiz saatte uçtum Pirağ'dan Havana'ya
Lenin'i görmedim nöbet tuttum tabutunun başında 924'de
961'de ziyaret ettiğim anıtkabri kitaplarıdır
partimden koparmağa yeltendiler beni
sökmedi
yıkılan putların altında da ezilmedim

1951'de bir denizde genç bir arkadaşıyla yürüdüm
üstüne ölümün
52'de çatlak bir yürekle dört ay sırtüstü bekledim
ölümü
sevdiğim kadınları deli gibi kiskandım
şu kadcılık haset etmedim Şarlo'ya bile
aldattım kadınlarımı
konuşmadım arkasından dostlarımın
içtim ama akşamcı olmadım
hep alnımın teriyle çıkardım ekmek paramı ne
mutlu bana
başkasının hesabına utandım yalan söyledim
yalan söyledim başkasını üzmemek için
ama durup dururken de yalan söyledim
bindim tirene uçağa otomobile
çoğunluk binemiyor
operaya gittim
çoğunluk gidemiyor adını bile duymamış opera-
nın
çoğunluğun gittiği kimi yerlere de ben gitmedim
21'den beri
camiye kiliseye tapınağa havraya büyücüye
ama kahve falıma baktırdığım oldu
yazılarım otuz kırk dilde basılır
Türkiye'mde Türkçemle yasak
kansere yakalanmadım daha
yakalanmam da şart değil
başbakan filân olacağım yok
meraklısı da değilim bu işin
bir de harbe girmedim
sığınaklara da inmedim gece yarıları
yollara da düşmedim pike yapan uçakların altın-
da
ama sevdalandım altmışıma yakın
sözün kıyası yoldaşlar
bugün Berlin'de kederden gebermekte olsam da
insanca yaşadım diyebilirim
ve daha ne kadar yaşarım
başımndan neler geçer daha
kim bilir.

11 Eylül 1961, Doğu Berlin

SEZAI KARAKOÇ

İkinci Yeni şiirinin uç beyi, yeni mistik şiirin kıyas kabul etmez şairi, tevazu ve beyefendiliğin kalesi... Büyük bir düşünür, siyasetçi, şair ve yazar olan Sezai Karakoç resmi kayıtlara göre 22 Ocak 1933'de Diyarbakır'da doğmuştur. Oldukça parlak bir eğitim hayatı geçirmiş, çeşitli dergilerde çalışmış, onlarca kitap yazmış, Türkiye'den ve dünyadan çeşitli sanat ödüllerine layık görülmüş-
tür.

Yarattığı mistik şiir tarzıyla ona "Sezo" diyen Cemal Süreya tarafından "Mehmet Akif ve Necip Fazıl karışımı şair" şeklinde tanımlanmış, benze-
tildiği Necip Fazıl'la dava kardeşliğine mazhar olmuştur. Monna Rosa şiiri ile efsaneleşen şair yaşayan en büyük Türk şairlerinden biri olarak gösterilmekte, aşıladığı birlik bilinci ile ne kadar büyük bir düşünür olduğunu ortaya koymaktadır.

GÜLTEN AKIN

“Ah kimselerin vakti yok/durup ince şeyleri anla-
maya” dizelerinin sahibiydi.
Gülten Akin, cumhuriyetin ilk yıllarında dünyaya geldi. Ocak ayının 23'ünde doğmuş bir kış bebe-
ğiydi. Yıl; bin dokuz yüz otuz üç, yer; Yozgat. Sorgun'da büyümüş bir kadın, bugün tüm ülke-
nin geçmişini dizelerine dökebilecek kadar her soluğunu yaşamış bu ülkenin. Her insanıyla tanışmış kadar samimi, her gününü görmüş kadar yorgun.
Şiirleri pek çok dile çevrilmiş ve kırktan fazla şiiri bestelenmiştir. Bestelenen en ünlü şiirlerinden biri, Sezen Aksu'nun 1993 tarihli albümüne adını veren Deli Kızın Türküsü'dür.

ŞİİR KÖŞESİ

VAVEYLA

Mutfak tezgâhının üzerinde limon kabukları,
Ağzımın içinde dolaşıp duran ekşi bir tat,
Yağlı boya kokusu etrafa yayılıyor.
Camdan bir kılıç sanki bedenim, dağılıyor.

Eriyip biten mumun acısı,
Yerde yatan hırcanın günahı,
Kırılan tırnaklarımı kimse fark etmiyor.
Dans ederken hepsi ayaklarıma batıyor.

Mısır tarlasında kiraz kuşu,
Tavan arasında çürümeye yüz tutmuş nefesler,
Küçük kâğıtlara küçük yazılar yazıyorum.
Bütün hayatım boyunca provasını yapmışçasına
ağlıyorum.

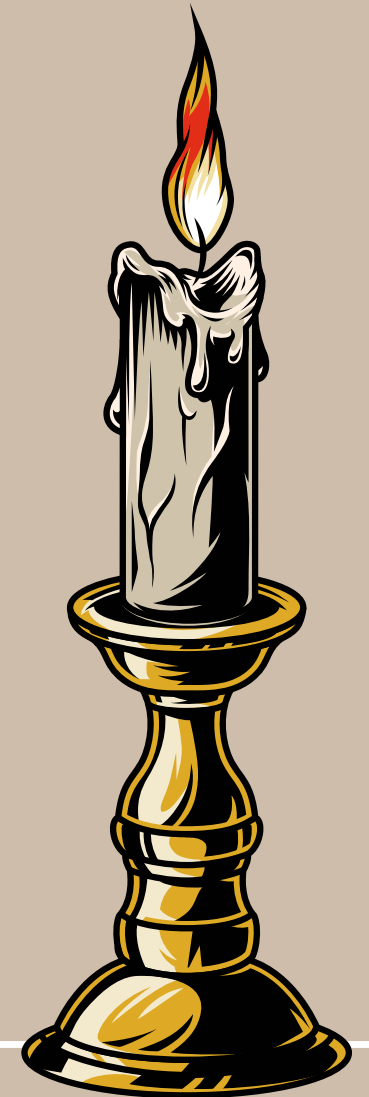
Ceketimin cebinde kurumuş yapraklar,
Balkon kenarında sönmüş sigaralar,
Sanırım Tanrı çabaladığımı bilmiyor.
Artık sesim kesiliyor.

Hoşça kal ve sakın dönme.
Şu çöp poşetinden farkın ne?
Bugüne kadar hiç bencilce davranmadım.
Yine de karşıma çıkan herkesi hayal kırıklığına
uğratmayı başardım.

Bu yaşananların bir rüya olması dileğiyle,
“Canımın içi” ve diğer tüm yalanlarıyla birlikte,
Bir milyon evren tam karşımda duruyor.
Her birinde benim vaveylalarım yankılanıyor.

NİDA ERGÜN

10. SINIF

ZAMAN

Zaman veya vakit, ölçülmüş veya ölçülebilen bir dönem, uzaysal boyutu olmayan bir süreklilik. Zaman kavramı, tarih boyunca felsefenin ilgi alanlarından biri olmasının yanı sıra matematik ve fizik çalışmalarının da önemli alanlarından biridir. Bence zaman hem sonsuz hem de sınırlı bir kavramdır. Mesela çok istediğimiz bir şeyi elde etmek için beklediğimiz 5 dakika bile bize 1 asır gelir, ama elde ettikten sonra onunla beraber geçirdiğimiz saatler 5 dakika gibi hemencecik geçer o yüzden bence zaman kavramı herkese göre farklıdır. Ama asıl marifet zamanı tanımlamak değil de zamanımızı nasıl geçirdiğimizdir.

NURSENA ALTINTAŞ

ZAMAN KONULU KİTAP ÖNERİLERİ

DR. GELECEK – PHİLİP K. DİCK

Öyküleri ve romanlarıyla bilimkurgu türünün en çok okunan yazarlarından biri olan Philip K. Dick, üretkenliğiyle dikkat çeken bir yazar. 1960 yılında yazdığı “Dr. Futurity” isimli romanıyla zamanda yolculuk temasını işleyen PKD zaman paradoksu konusuna da girerek ortaya kafa karıştırıcı bir kurgu çıkartmayı başarıyor. Sarmal Yayınları’nın bilimkurgu dizisi kapsamında 1997’de yayımladığı kitap, aradan geçen sürede başka bir baskı yapmadığından günümüzde bulunması zor kitaplar listesinde yer alıyor. Sevil Cerit çevirisiyle “Dr. Gelecek” adıyla yayımlanan romanın, aslında ilk olarak yazarın 1954 yılında yayımlanmış olan “Time Pawn” isimli öyküsünün genişletilmiş bir hali olduğunu belirtmekte de yarar var.

Dr. Jim Persons, günün birinde kendini geleceğin dünyasında bulur ve bu duruma bir anlam veremez. Geçmişten bilinçli olarak geleceğe gönderildiğini düşünsen de, görevinin tam olarak ne olduğunu bilmediğinden ilk etapta bu karmaşık dünyaya ayak uydurmaya çalışacaktır. Geleceğin Amerika Birleşik Devletleri’nde, içinde bulunduğu ısıtılı şehirdeki insanlarla iletişime geçtiğinde ise birçok şaşırtıcı gerçeğe karşılaşan Persons, bir süre sonra kendini bir paradoksun içinde bulacaktır.

Romanlarında ve öykülerinde sıkça gerçekliği sorgulayan Philip K. Dick’in ek olarak toplum düzenini de masaya yatırdığı Dr. Gelecek romanı, sıra dışı paradokslarla zihni alt üst eden okuması keyifli bir eser.

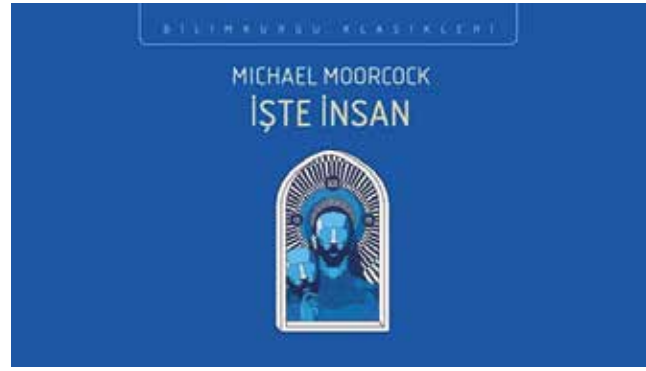

ZAMAN MAKİNESİ – H.G. WELLS

1895'te kaleme aldığı "The Time Machine" romanıyla bu temanın en bilinen eserlerinden birine imza atan Herbert George Wells, aynı zamanda bilimkurgunun farklı dallarında da verdiği başarılı eserleriyle anılıyor. Türün en saygın yazarlarından biri olan Wells, diğer eserlerinde olduğu gibi Zaman Makinesi'nde de iyi bilimkurgunun iyi edebiyat olduğunu kanıtıyor ve akıllardan silinmeyecek bir distopyaya imza atıyor. Daha önce de Türkçe'ye kazandırılan Zaman Makinesi'nin artık telif sorunu bulunmadığından artık birçok yayınevi tarafından basıldığı görüyoruz. Son olarak hak ettiği yer olan "Bilimkurgu Klasikleri" içinde gördüğümüz eser, İthaki Yayınları'ndan Volkan Gürses'in çevirisiyle okurun karşısına çıktı.

M.S. 802.701 gibi oldukça uçuk bir gelecek tasvirini gördüğümüz romanda bir zaman gezgininin geleceğe yolculuğunu okuyoruz. İcat ettiği zaman makinesiyle bir an önce geleceğe gitmek ve orada yaşananlara tanıklık ederek geçmiş'i çözümlmek hayaliyle yanıp tutuşan zaman gezgini, bu hayaline ulaştığında beklemediği bir sonuçla karşılaşır. Zira gelecek hiç de öyle hayal edildiği gibi teknolojik anlamda zirve yapmış bir insanlığı içermekte, aksine son nefesini veren dünyada hayatta kalmaya çabalayan sıra dışı canlılara ev sahipliği yapmaktadır. Eloi ve Morlock adı verilen bu garip türlerin dünyasında zaman gezgininin yaşadıklarına şahit oluyoruz.

Wells'in bu distopyası bilimkurgu edebiyatının en karanlık anlatılarından biri olmasının yanı sıra, zamanda yolculuk temasının da başarılı örneklerinden biri.

İŞTE İNSAN – MICHAEL MOORCOCK

Michael Moorcock, hem fantastik hem de bilimkurgu edebiyatında yetkin eserler vermiş başarılı bir yazar. Elric Destanı isimli fantazy serisiyle tüm dünyada ilgiyle okunan yazarın, bilimkurgu sınırları içine dahil edilen ve 1969'da kaleme aldığı "Behol the Man" isimli romanı ise döneminde büyük ses getirmiştir. Zamanda yolculuk temasının hakim olduğu eser, kısa bir süre önce İthaki Yayınları'nın Bilimkurgu Klasikleri dizisine eklenmiş ve bu sayede daha fazla okura ulaşma şansına erişmişti. Barış Tanyeri'nin çevirisiyle "İşte İnsan" adıyla yayımlanan roman, bilimkurgunun prestijli ödüllerinden Nebula'da "En İyi Kısa Roman" ödülünü kucaklamayı başarmıştı.

Karl Glouger isimli bir ana karaktere sahip olan romanda geçmişe yapılan bir yolculuk söz konusu. Bir bilim insanının yaptığı zaman makinesinde denek olmayı kabul eden Glouger, bu fırsatı değerlendirerek çok merak ettiği Hz. İsa'nın yaşadığı çağı görme şansına erişecektir. Bir insanın çıktığı kendi içsel yolculuğunu, din üzerinden bir kılavuz arama sorununu masaya yatırıyor Moorcock ve finaliyle birlikte de bu konudaki kimi algıları yıkarak sert eleştirilere imza atıyor.

İşte İnsan, bir dinin ve o dine ait simgelerin oluşum aşamalarını merak edenler için eşsiz bir zaman yolculuğu vaat ediyor.

SONSUZLUĞUN SONU – ISAAC ASİMOV

Bilimkurgunun usta kalemlerinden Isaac Asimov, bu türün en üretken yazarlarından biri. Vakıf, Robot ve İmparatorluk gibi serilerinin yanı sıra, Ben Robot, İşte Tanrılar gibi romanlarıyla da tür içinde klasikleşen eserlere imza atan Asimov'un onlarca da ödülü bulunmakta. Bilimkurgunun hemen her temasında kalem oynatan Asimov'un 1955 yılında kaleme aldığı "The End of Eternity" romanı ise zamanda yolculuk teması üzerine kurulu. Daha önce Türkiye'de Cep Kitapları Yayınevi (Sonsuzluğun Sonu) ve Altın Kitaplar Yayınevi'nden (Evrenin Çanları) farklı isimlerle yayımlanan eser, son olarak 2015 yılında Monokl Yayınları'ndan çıkmıştı. Yosun Erdemli ve Alperen Keleş çevirisiyle, "Sonsuzluğun Sonu" ismiyle yayımlanan roman, 1956 yılının Hugo Ödülleri'ne de aday olmuş fakat ödülü Heinlein'in "İkiz Yıldız"ına kaptırmıştı.

Görevi, gereken anlarda zamana dokunuşlar yaparak gerçekliği değiştirmek olan bir ekibin yer aldığı romanda, Andrew Harlan isimli bir teknisyenin hayatına konuk oluyoruz. "Sonsuzlar" adı verilen bu ekibin içinde yer alan Harlan işinde oldukça iyidir, fakat günün birinde beklenmedik bir şey yaşanır: Harlan aşık olur. Yasaklı bir zaman dilimi haricinde tüm zamanlara seyahat edebilen Harlan, Noys Lambent adı kadına aşık olduktan sonra da görevini aynı ciddiyetle sürdürebilecek midir, yoksa aşk uğruna görevlerinden taviz vermek zorunda mı kalacaktır?

Zamanda yolculuk temasını ustaca kullanarak paradoksa düşmeyen Asimov, öyküsünün içine aşkı da başarılı bir şekilde monte etmiş ve ortaya unutulmaz bir eser çıkarmış.

MEZBAHA 5 – KURT VONNEGUT JR.

Otomatik Piyano, Şampiyonların Kahvaltısı, Kedi Beşiği gibi kitaplarıyla bilimkurgu türünde güçlü eserlere imza atan yazar Kurt Vonnegut Jr.'ın "Slaughterhouse-Five" adlı bu kült eseri, ilk kez 1969'da yayımlandı. Zamanda yolculuk temasının işlendiği bir roman olmasının yanı sıra, en büyük savaş karşıtı kitaplardan biri olmasıyla da adından sıkça söz ettirmeyi başardı. Hugo ve Nebula gibi ödüllere aday olmasına rağmen Le Guin'in "Karanlığın Sol Eli" romanının gerisinde kalan eser, Amerikan Ulusal Kitap Ödülü'nü kucaklamayı başardı. Daha önce E Yayınları ve Dost Kitabevi'nden çıkan kitap, son olarak April Yayıncılık aracılığıyla ve Algan Sezgintüredi çevirisiyle 2015'te yayımlanmıştı.

Billy Pilgrim bir zaman gezginidir, fakat hangi yıla gideceğine karar vermek kendi elinde değildir. Bu sebeple zaman içinde yaptığı yolculukların eğlenceli olmadığını aktaran Billy, Dresden şehrinin bombalanmasına da yakından şahit olmuş bir savaş esiridir de aynı zamanda. Kendini bilimkurgu yazarı olarak görmeyen Vonnegut, bilimkurguyu araç olarak kullanarak insanlık, savaş, hayatın anlamı gibi konulara balyozunu sertçe indiriyor.

Vonnegut'un hayatından da izler taşıyan Mezbaha 5, okunduktan sonra insana çok şey katan bir zaman yolculuğu romanı.

ZAMAN KONULU FİLM ÖNERİLERİ

1. Geleceğe Dönüş (1985) | IMDb 8.5

Zamana yaptığı bu histerik ve sürprizlerle dolu yolculuğu sırasında Marty'nin geleceğe dönebil-
mek için garantilemek zorunda olduğu çok
önemli bir şey vardır. O da gelecekte bıraktığı
anne ve babasını tanıştırap, bir şekilde birbirlerine
aşık olmalarını sağlamaktır.

2. X-Men: Geçmiş Günler Gelecek (2014) | IMDb 8.2

Mutantlar soylarının tükenmemesi için zamanda
yolculuk yapmak zorundadır zira gelecekte
kamplara hapsedilmiş durumdadırlar. Sentinel'ler
tarafından avlanıp öldürüldükleri için de nesilleri
tükenmenin eşiğine gelmiştir. İki ezeli düşman
Magneto ve Charles Xavier güçlerini birleştirirler.
Wolverine, kendi kendini iyileştirebildiği için
zamanda yolculuğun onda yol açabileceği yan
etkiler yok olacaktır. Bu yüzden Wolverine'i Kitty
Pryde'in da yardımıyla geçmişe gönderirler.

3. Yokedici (1984) | IMDb 8.1

2029 yılının kıyamet sonrası Los Angeles'ında
Skynet adlı yapay zeka ürünü bilgisayar sistemi
1990'larda büyük bölümünü yok ettiği insan
ırkının kurtulmayı başaran direnişçilerine karşı
savaşmaktadır. Direnişçiler Skynet'e karşı başa-
rıya ulaşmadan hemen önce Skynet savaşçı
Terminatör'lerinden birine zamanda yolculuk
yaptırarak onu geçmişe göndermeyi başarır.
Terminatör'ün görevi direnişçilerin başı olan John
Connor'ın annesi Sarah Connor'ı öldürmektir...

4. 12 Maymun (1995) | IMDb 8.1

1997'de ortaya çıkan bir virüs, 5 milyar insanın
ölümüne yol açar. Çok az sayıda insan, yer altına
çekilip virüsten korunmayı başarır. Kurtulanlar,
çözüm bulabilmek için bir zaman makinesi gelişt-
tirirler. Henüz test aşamasında olan cihazı kullan-
mak üzere, mahkumlardan James Cole'u seçer-
ler. Cole, ilk denemesinde yanlış bir tarihe gider.
Başarılı olan ikinci denemesi sonucunda, kendi-
sini 1990'da bir akıl hastanesinde bulur.

5. Star Trek (2009) | IMDb 8.0

Galaksinin kaderi birbirinden çok uzaklarda
doğmuş iki sıkı rakibin elindedir. Bir tarafta
Iowa'daki çiftlikte doğup büyümüş, serseri ruhlu,
heyecan ve macera arayan genç James Tiberius
Kirk vardır. Diğer tarafta ise Vulcan gezegeninde
büyümüş olan ve yarı-insan öz geçmişi nedeniyle
kendi toplumunca dışlandığını hisseden, Starfle-
et Akademi'ye Vulcan ırkından kabul edilen ilk
öğrenci olan Spock yer alır.

6. Maymunlar Cehennemi (1968) | IMDb 8.0

Astronot Taylor (Heston) insan ırkını deneyler ve spor yapmak amacıyla kullanan maymunların hükmettiği uzak bir gezegene süratle düşer. Kısa sürede Taylor kendisini avlananların arasında, ve hayatını da yardımsever bir şempanze bilimcisinin elinde olur.

7. Zamanda Sıçrayan Kız (2006) | IMDb 7.9

Makoto, Chiaki ve Kousuke aynı sınıfta okuyan çok yakın üç arkadaştır. Sürekli beraber takılan ve zamanlarını çoğunlukla beyzbol oynayarak geçiren bu üç arkadaşın Makoto, kimya laboratuvarında üstüne düştüğü garip bir nesne sayesinde hayal edemeyeceği bir güce sahip olur; zamanda sıçrama. Yeni keşfettiği gücü sayesinde canı ne isterse yapmaya başlayan Makoto, gücünü kullanıp geçmişini değiştirerek geleceğine yön vermeye çalışır ancak zamanla oynamanın sandığından daha tehlikeli olduğunu ve zamanın kimse için beklemediği fark eder.

8. Zamanda Aşk (2013) | IMDb 7.8

21 yaşına basan Tim Lake, ailesindeki tüm erkeklerin sahip olduğu gizli bir yeteneğinin olduğunu öğrenir. Lake ailesinin tüm erkekleri zamanda seyahat etme yeteneğine sahiptir ve Tim de artık bunu kullanabilecektir. Bunu fırsat bilen Tim geçmişindeki utanç verici anlara gidip olayları değiştirmeye başlar.

9. Kelebek Etkisi (2004) | IMDb 7.7

Çocukluğundan gelen korkunç hatıralarıyla mücadele etmek zorunda kalan Evan zaman içinde geçmişe yolculuk yapabildiğini ve olayları değiştirebildiğini keşfeder. Ne var ki her değişiklik hem kendi hayatını hem de çevresindeki insanların hayatını büyük ölçüde etkilemektedir. Üstelik de çoğu zaman beklenenin tam aksine!

10. Paris'te Gece Yarısı (2011) | IMDb 7.7

Sonbaharda evlenecek olan Amerikalı nişanlı çift Gil ve Inez, Inez'in babasının iş gereği Paris'e gelmesini fırsat bilip, küçük bir tatil için bu gözde Avrupa şehrinin yolunu tutarlar. Başta her şey eğlence dolu bir Avrupa kentini gezmekten ibaretken, özellikle damat adayın Gil'in Paris caddelerinde gece yarısı yaşadığı gerçek üstü maceralar sadece onun değil tüm ailenin hayatını değiştirecektir.

EMEĞİ GEÇENLER

EDİTÖR

EMEL ADIGÜZEL
TUĞÇE SOYAT

EMEĞİ GEÇENLER

PROF. DR. İBRAHİM ŞAHİN
ARDA YAĞIZ KANAT
CAN KAAAN YAZGAN
DEFNE ÖZGÜR
NURSENA ALTINTAŞ
SİMAY ÇELİK
NİDA ERGÜN
UĞUR KURTGÖZ

GRAFİK TASARIM

EMİNE AYTEKİN
İREM AKIN